

Marta Piątek-Hnat*, Anna Narloch, Justyna Skrodzka

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

Oddział Informacji Naukowej i Patentowej, Ośrodek Informacji i Dokumentacji Naukowej,
Biblioteka Główna, Sekcja ds. Otwartej Nauki
ul. Ku Słońcu 140, 71-073 Szczecin

*marta.piatek@zut.edu.pl

Streszczenie

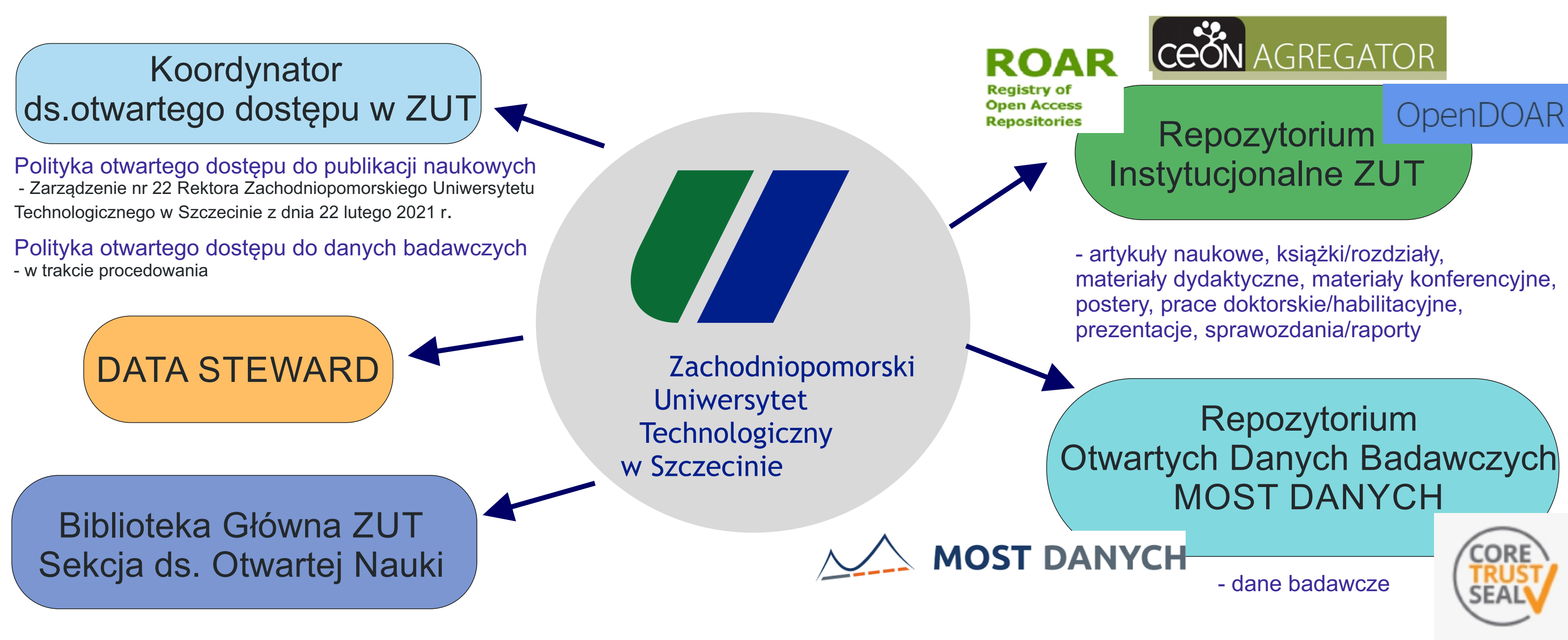
Temat otwartej nauki staje się ważnym aspektem w rozwoju naukowym uczelni wyższych. Jak wynika z definicji otwarta nauka to nieograniczone udostępnianie, przetwarzanie, pobieranie, rozpowszechnianie artykułów i badań naukowych oraz dzielenie się nimi nieodpłatnie. Celem przeprowadzonych badań jest przedstawienie wyników analiz statystycznych oraz doświadczeń pracowników Biblioteki Głównej ZUT związanych z wdrażaniem polityki otwartego dostępu na Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym w Szczecinie. Przeanalizowano stan wiedzy o otwartym dostępie po wprowadzeniu aktów prawnych związanych z polityką otwartości. Do zbierania danych zostały wykorzystane badania ankietowe oraz metoda analizy danych z artykułów naukowych wprowadzonych do uczelnianej bazy publikacji Panel2. Pozwoliło to na porównanie ilości publikacji wydanych w otwartym oraz zamkniętym dostępie na przestrzeni lat 2017-2023. Dokonano również przeglądu dokumentów zdeponowanych w Repozytorium Instytucjonalnym ZUT oraz Repozytorium Otwartych Danych Badawczych Most Danych. Stwierdzono, że ten sposób upowszechniania badań naukowych wykazuje stałą tendencję wzrostową. Po przeprowadzonej analizie można stwierdzić, że głównym problemem we wdrażaniu polityki otwartości na Uczelni jest niewystarczająca znajomość zagadnienia wśród pracowników i doktorantów. Pojawia się tutaj konkluzja, że należy zwiększyć liczbę szkoleń dla kadry naukowo-dydaktycznej ZUT, co pozwoli podnieść ich kompetencje w sferze nauki. W perspektywie przełoży się to na zwiększenie udostępniania publikacji i danych badawczych w modelu otwartego dostępu oraz sprawi, że nastąpi wzrost ich liczby cytowań.

Wstęp

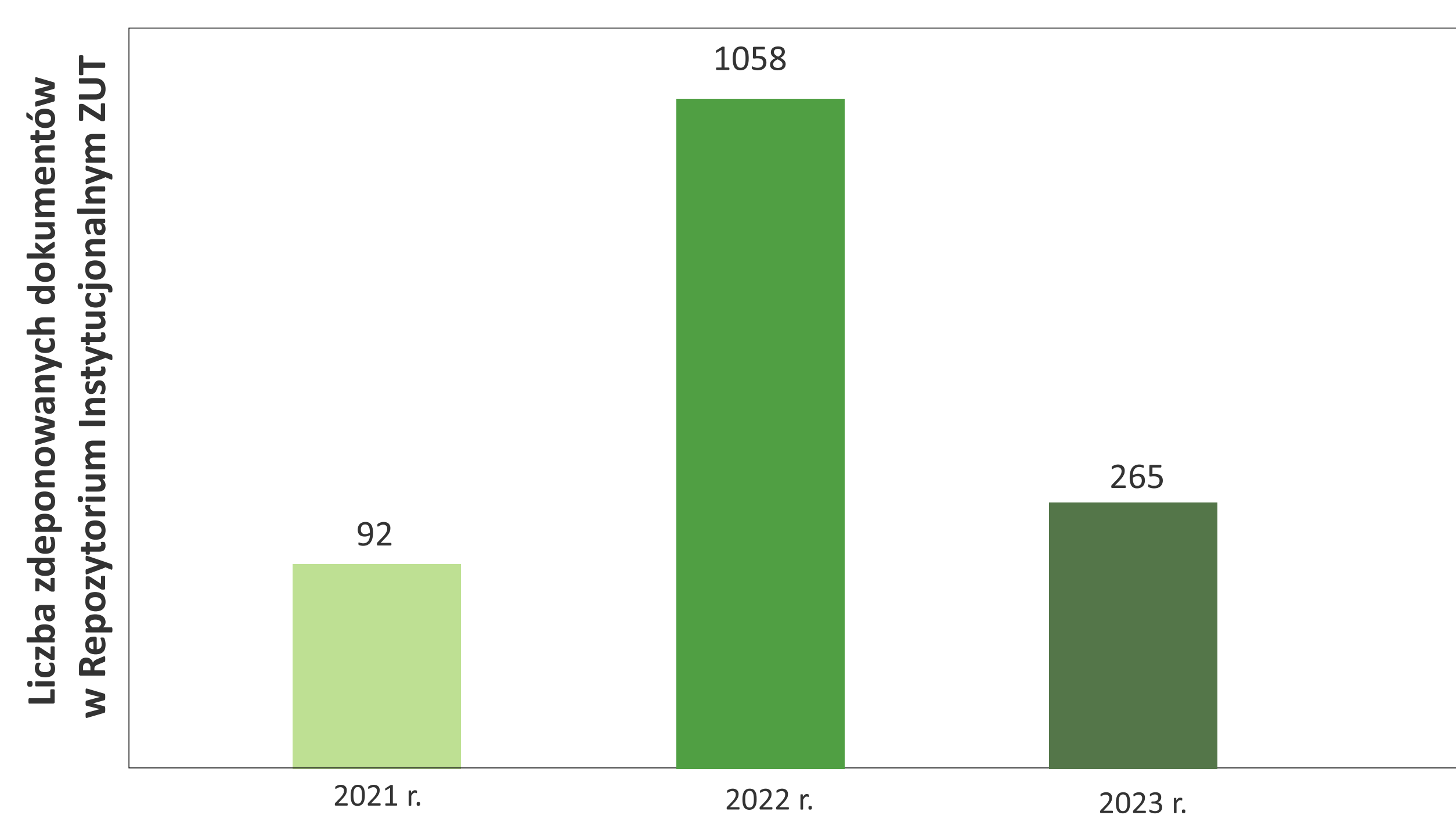
Dlaczego otwarty dostęp zdobywa popularność?

- dostępność publikacji oraz silniejsze oddziaływanie publikacji
- szansa na dotarcie poza środowisko akademickie
- archiwizacja i długoterminowe przechowywanie treści w postaci cyfrowej
- ułatwienie procedur zarządzania wiedzą i jej ewaluacji
- promocja osiągnięć pracowników instytucji
- zwiększenie zwrotu z inwestycji w badania naukowe
- promocja instytucji prowadzących i finansujących badania naukowe
- łatwiejsza i szybsza komunikacja naukowa oraz umiędzynarodowienie wyników badań
- łatwiejsza walka z nierzetelnością naukową
- bardziej efektywna nauka, badania szybciej posuwają się naprzód
- ułatwienie współpracy między różnymi podmiotami
- bezpłatny dostęp do treści naukowych dla osób spoza środowiska

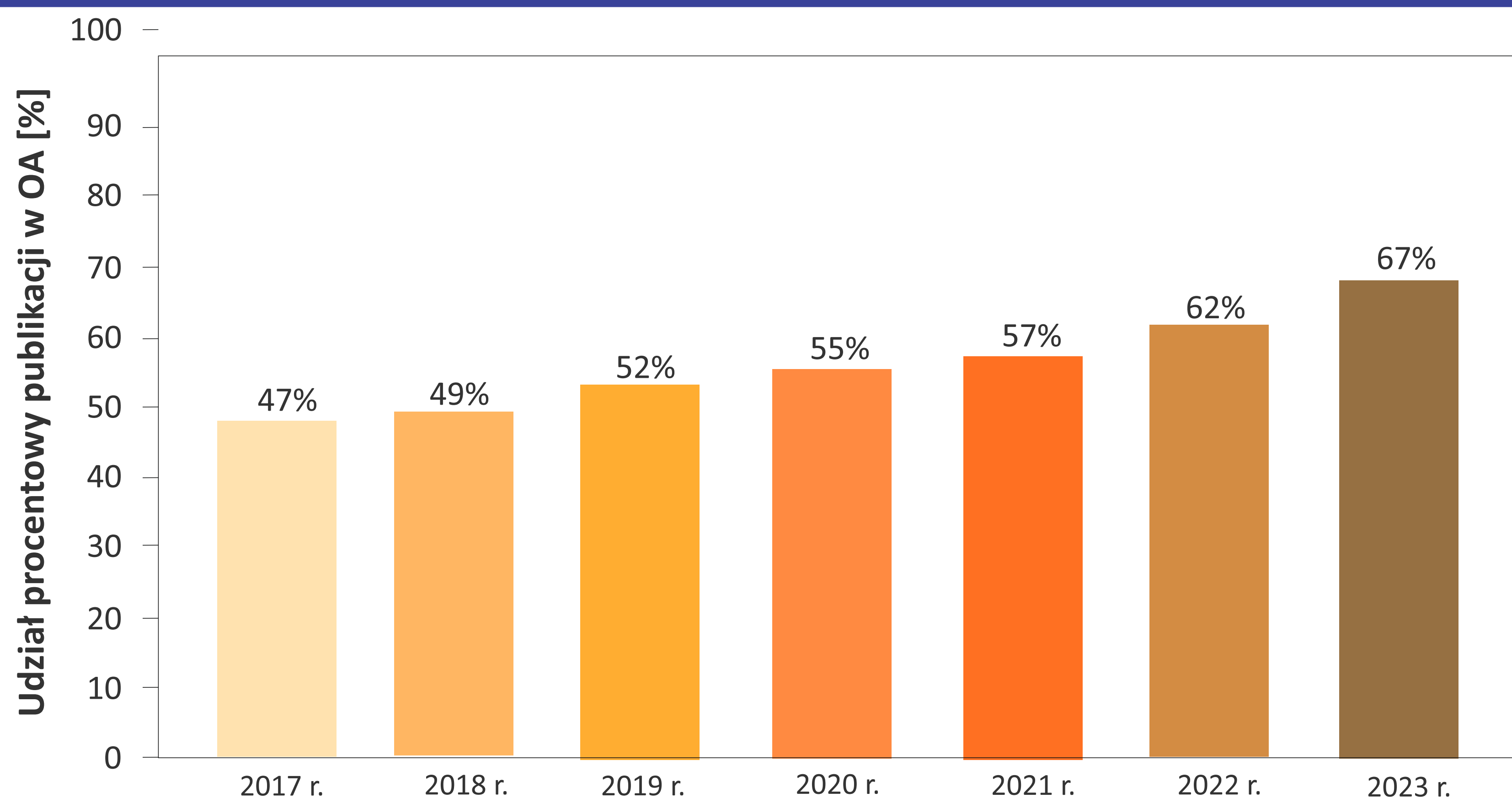
Infrastruktura OA w ZUT

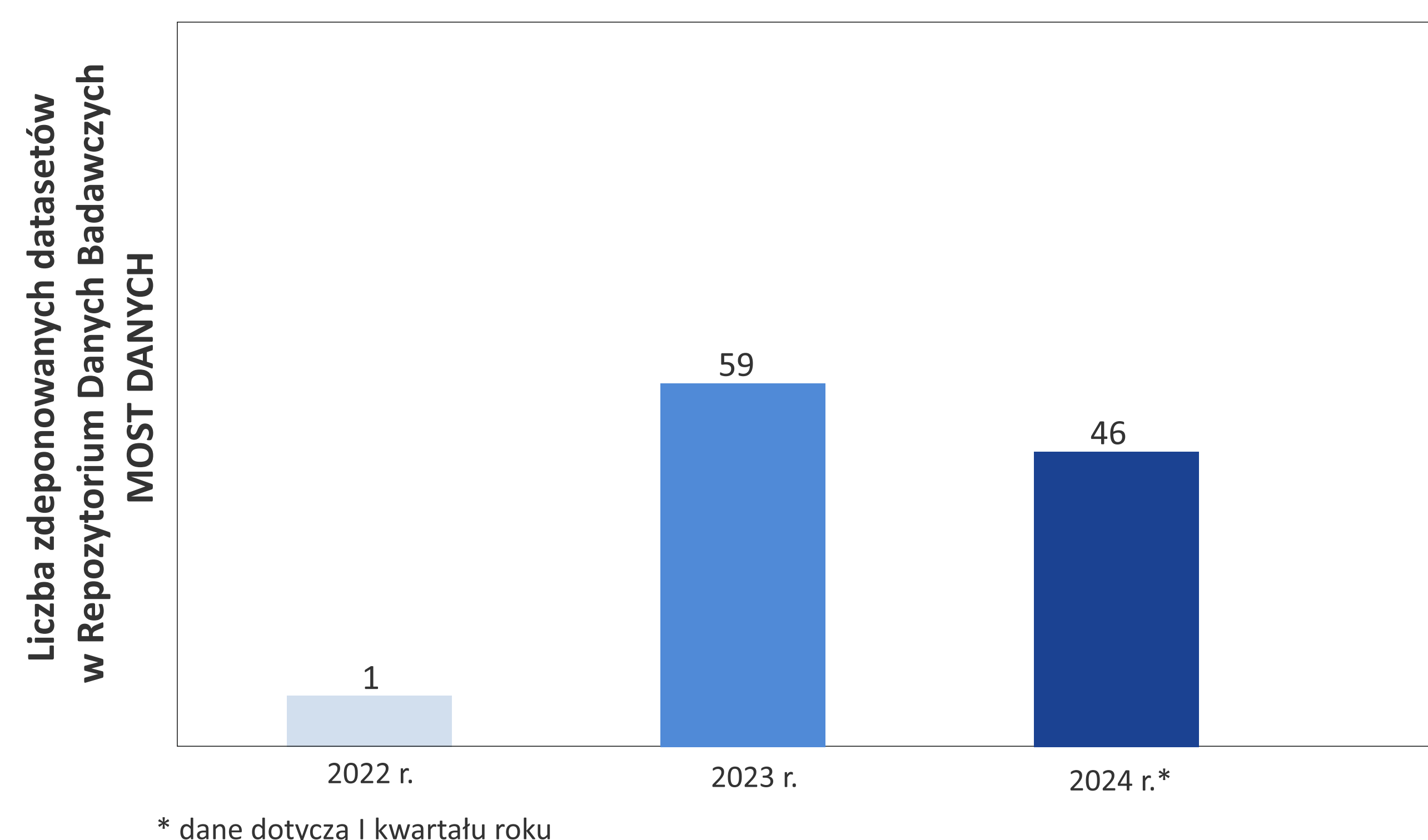
Repozytorium instytucjonalne ZUT

Publikacje pracowników ZUT w otwartym dostępie

Repozytorium otwartych danych badawczych MOST DANYCH

Wnioski

Od tematu otwartej nauki na uczelniach wyższych nie ma możliwości odwrotu. Staje się ona ważnym aspektem w rozwoju naukowym uczelni. Wykonana analiza opublikowanych na przestrzeni lat artykułów w otwartym dostępie pokazała, że ten sposób upowszechniania badań naukowych był i jest popularny. Uruchomienie Repozytorium Instytucjonalnego spowodowało, że zainteresowanie deponowaniem w nim dokumentów stale rośnie. Widoczne ożywienie indeksowania różnych typów publikacji w 2022 r. związane było z dygitalizacją artykułów i książek wydawanych przez Wydawnictwo Uczelniane ZUT oraz archiwizacją prac doktorskich i habilitacyjnych. W 2022 r. Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie przystąpił do projektu wdrożeniowego Most Danych, gdzie w ramach umowy z Politechniką Gdańską umożliwił naukowcom z ZUT deponowanie danych badawczych (data setów) w Repozytorium Otwartych Danych Badawczych. Można zauważyć, że potrzeba deponowania data setów rośnie, ale nie jest to jeszcze poziom zadowalający. Podsumowując można stwierdzić, że głównym problemem we wdrażaniu polityki otwartości w ZUT jest niedostateczna znajomość zagadnień dotyczących otwartej nauki wśród pracowników, brak dostatecznego finansowania oraz pasywna postawa działów odpowiadających za akceptację aktów prawnych. Otwarta nauka metodycznie implementowana na uczelniach wyższych i podparta odpowiednimi regulacjami prawnymi będzie przynosiła konkretne korzyści w tym prestiż i poprawę widoczności uczelni na świecie.

Literatura

1. Pawłowska M., Wachowicz M. Wprowadzenie do zarządzania danymi naukowymi, 2020, Difin SA, Warszawa
2. Walek A. Sharing research data across disciplines, 2022, Gdańsk Tech Publishing House
3. Szafranski, L. (2022). Realizacja polityki otwartego dostępu na przykładzie Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Biblioteka, (26 (35), 343–358. <https://doi.org/10.14746/b.2022.26.12>

Prezentowane wyniki badań oraz analiza ankietyzacji wśród pracowników naukowo-dydaktycznych ZUT i doktorantów posłuży do opracowania publikacji naukowej

Licencja CC-BY-SA